

УДК 332

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ**Ахромкін А.Є.****ANALYSIS OF INDICATORS OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN UKRAINE****Akhromkin. A.Y.**

У статті надано результати аналізу показників державно-приватного партнерства в Україні. Визначено об'єкти, ознаки, показники аналізу державно-приватного партнерства. Виокремлено проекти, які подано на конкурс та сфери господарської діяльності. Визначено форми державно-приватного партнерства.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, показники, проекти.

Актуальність. Практична реалізація державної регіональної політики безпосередньо залежить від інтенсивності процесів пошуку та залучення внутрішніх ресурсів розвитку на регіональному і місцевому рівнях. З-поміж апробованих у світі механізмів активізації економічного зростання на регіональному і місцевому рівнях, здатних сформувати мультиплікативний ефект, провідного значення для України набуває державно-приватне партнерство.

Державно-приватне партнерство (далі – ДПП) являє собою рівноправне та взаємовигідне співробітництво між державою, територіальними громадами (в особі відповідних органів державної влади чи місцевого самоврядування) та приватними інвесторами у межах реалізації проектів, спрямованих на вирішення важливих для території соціально-економічних проблем. Зростання зацікавленості держави у розвитку ДПП пов'язане з його перевагами щодо залучення ресурсів (у першу чергу фінансових та інвестиційних). Поява приватного інвестора забезпечує більш ефективне використання фінансового ресурсу на стадії реалізації проекту та здатна підвищити дохідність об'єктів у ході їх подальшої експлуатації.

Аналіз останніх досліджень. Питаннями розвитку державно-приватного партнерства займаються сьогодні і науковці і практики, які досліджують ці питання та надають пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення державно-приватного партнерства. Серед науковців (практиків) слід визначити такі вчених, як: Варнавський В.

Г., Берданова О. В., Вакулєнко В. М., М. Д. Василенко, Є.Ю.Бондаренко, В.І. Якунин, А.Ф. Синякова тощо [1-6]. Проте дуже ще багато питань, як теоретичного так і практичного характеру, залишаються відкритими.

Метою статті є узагальнення результатів аналізу показників державно-приватного партнерства.

Результати досліджень. Державно-приватне партнерство це співробітництво між державним та приватним партнерами, при чому державний партнер – держава, територіальні громади в особі відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування, а приватний партнер – юридичні особи, крім державних та комунальних підприємств, або фізичні особи – підприємці, яке здійснюється на договірній основі. У рамках здійснення державно-приватного партнерства можуть укладатися договори про концесію, спільну діяльність, управління майном, змішаний договір, інші договори.

Об'єктами державно-приватного партнерства є об'єкти, що перебувають у державній або комунальній власності. Об'єктами державно-приватного партнерства можуть бути: існуючі, зокрема, відтворювані (шляхом реконструкції, модернізації, технічного переоснащення) об'єкти що перебувають у державній або комунальній власності, у тому числі ділянки надр; створювані чи придбані об'єкти в результаті виконання договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства.

Основні ознаки механізму ДПП, що обумовлюють його ефективність при залученні приватного бізнесу: надання прав управління (користування, експлуатації) об'єктом партнерства або придбання, створення (будівництво, реконструкція, модернізація) об'єкта державно-приватного партнерства з подальшим управлінням (користуванням, експлуатацією), за умови прийняття та виконання приватним партнером інвестиційних зобов'язань відповідно до договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства; фіксація у договірних відносинах

"державного інтересу"; довгостроковість відносин (від 5 до 50 років); передача приватному партнеру частини ризиків у процесі здійснення державно-приватного партнерства; внесення приватним партнером інвестицій в об'єкти партнерства із джерел, не заборонених законодавством.

У розвинених країнах світу механізм ДПП використовується у проектах щодо побудови нових об'єктів виробництва, розбудови інфраструктури (дорожньо-транспортної, комунікаційної, інформаційної тощо), під час геологічної розвідки родовищ та у процесі видобутку корисних копалин, а також при вирішенні питань енергозбереження, управління нерухомістю, модернізації об'єктів житлово-комунального господарства, утилізації відходів виробництва і споживання, наданні якісних послуг з охорони здоров'я, очищення води та в процесі розвитку туризму. Приклади використання державно-приватного партнерства (світовий досвід): реалізація інфраструктурних проектів: - будівництво автомобільних доріг, шкіл і лікарень (Велика Британія, Іспанія, Фінляндія, Канада); - будівництво швидкісних автомобільних і залізничних доріг, метрополітену та аеропортів, стадіонів (Франція, Австрія, Португалія, Туреччина та Греція); - будівництво поромних переправ (Румунія, Болгарія, Греція); - побудова нових та реконструкція зношених міських транспортних систем і об'єктів житлово-комунального господарства (Австралія, Нідерланди та Ірландія); реалізація гуманітарних проектів: - підвищення якості освіти і охорони здоров'я (США та Канада); - проведення наукових досліджень (зокрема, тільки у Німеччині протягом 2012 р. приватні інвестиції у наукові дослідження становили понад 50 млрд євро); реалізація проектів щодо захисту навколишнього середовища (Канада). Найбільш поширеною формою ДПП у світі є концесія (концесійні договори). Так, у Іспанії значного поширення набула практика концесії на спорудження автомагістралей, а в Італії – на розбудову та модернізацію об'єктів житлово-комунального господарства тощо.

Проте в Україні, це партнерство розвивається дуже слабо. За даними центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні:

на 1 січня 2016 року на засадах державно-приватного партнерства реалізувалося 177 проектів (укладено 146 договорів концесії, 31 договір про спільну діяльність);

на 1 серпня 2016 року на засадах державно-приватного партнерства реалізується 185 проектів (укладено 153 договорів концесії, 31 договір про спільну діяльність, 1 договір державно-приватного партнерства);

на 1 січня 2017 року на засадах державно-приватного партнерства реалізувалося 186 проектів (укладено 154 договорів концесії, 32 договір про спільну діяльність, 1 договір державно-приватного партнерства).

У таблиці подано показники державно-приватного партнерства станом на 1 серпня 2016 ро-

ку в Україні, які мають не тільки позитивне, але і нульове значення [7]. Заслугує на уваги показники Полтавської області, яка має найкращий досвід використання такої форми ДПП, як концесія. Саме цей досвід слід вивчити особливо.

Таблиця

Показники державно-приватного партнерства станом на 1 серпня 2016 року

№	Область	Кількість проектів			Разом
		концесія	спільна діяльність	договір ДПП	
1	Вінницька	0	0	0	0
2	Волинська	0	0	0	0
3	Дніпропетровська	0	0	0	0
4	Донецька	3	4	0	7
5	Житомирська	0	1	0	1
6	Закарпатська	3	1	0	4
7	Запорізька	6	0	0	6
8	Івано-Франківська	1	1	0	2
9	Київська	10	0	1	11
10	Кіровоградська	0	1	0	1
11	Луганська	1	0	0	1
12	Львівська	3	1	0	4
13	Миколаївська	14	1	0	15
14	Одеська	0	14	0	14
15	Полтавська	109	4	0	113
16	Рівненська	0	0	0	0
17	Сумська	0	0	0	0
18	Тернопільська	0	2	0	2
19	Харківська	1	0	0	1
20	Херсонська	1	1	0	2
21	Хмельницька	1	0	0	1
22	Черкаська	0	0	0	0
23	Чернівецька	0	0	0	0
24	Чернігівська	0	1	0	1
25	КМДА	0	0	0	0
	РАЗОМ	153	32	1	186

Також слід зазначити, що тих форм, у яких реалізуються проекти ДПП, виділяються концесія, оренда державного майна, лізинг, угода про розподіл продукції, договір управління державним майном та договір про спільну діяльність[1]. Найчастіше у світовій практиці використовуються концесія, оренда та лізинг.

Зазначені проекти реалізуються в наступних сферах господарської діяльності: оброблення відходів (112 проектів, що становить 60,5% від загальної кількості); збір, очищення та розподілення води (37 проектів, що становить 20% від загальної кількості); будівництво та/або експлуатація автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури (16 проектів, що становить 8,6% від загальної кількості); виробництво, транспортування і постачання тепла (6 проектів, що становить 3,2% від загальної кількості); виробництво, розподілення та постачання електричної енергії (5 проектів, що становить 2,7% від загальної кількості); управління нерухомістю (2

проекти, що становить 1,1% від загальної кількості); пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування (1 проект, що становить 0,5% від загальної кількості); туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт (1 проект, що становить 0,5% від загальної кількості); інші (6 проектів, що становить 2,9% від загальної кількості).

Разом з цим, на сьогодні спостерігається позитивна тенденція підготовки проектів, так, з урахуванням положень нового порядку проведення конкурсу оголошено конкурси з визначення приватного партнера [7]: 26.12.2016 Кременчуцькою міською радою Полтавської області – для реалізації проекту ДПП "Будівництво (реконструкція) об'єкту комунальної власності – системи збору та утилізації біогазу на полігоні твердих побутових відходів, розташованому на Деївській горі м. Кременчук"; 22.12.2016 Красилівською міською радою Хмельницької області – для реалізації проекту ДПП "Будівництво багатоквартирного житлового будинку для забезпечення житлом жителів м. Красилова, які його потребують та перебувають на обліку на отримання житла.

Заслуговує на увагу декілька проектів.

19 вересня 2014 року між територіальною громадою міста Малин в особі Малинської міської ради та Товариством з обмеженою відповідальністю "Енергія тепла" у рамках здійснення державно-приватного партнерства укладено договір про спільну діяльність. Строк дії договору 15 років з дати його підписання. Метою укладення зазначеного договору є: покращення показників енергоефективності; зменшення споживання енергоресурсів бюджетних будівель; технічна модернізація системи теплопостачання. Об'єктом державно-приватного партнерства є котельня, що перебуває у комунальній власності і забезпечує теплом об'єкти бюджетної сфери. Договором передбачено проведення таких робіт: розроблення проекту модернізації системи теплопостачання, шляхом заміни газового водогрійного котла на твердопаливний водогрійний котел; замовлення та виготовлення обладнання; проведення монтажних-будівельних робіт з встановлення обладнання; проведення пускалоагуджувальних робіт; провадження операційної діяльності, щодо виробництва теплової енергії та постачання тепла споживачу.

3 червня 2015 року між територіальною громадою міста Остер в особі Остерської міської ради та корпорації "Укратомприлад" у рамках здійснення державно-приватного партнерства укладено договір про спільну діяльність. Строк дії договору 25 років з дати його підписання. Метою укладення зазначеного договору є: реконструкція окремих складових ЦМК системи теплопостачання; будівництво теплотраси; оптимізація теплових мереж, забезпечення стабільної роботи; надання якісних послуг з виробництва теплової енергії та постачання теплової енергії. Об'єктом державно-приватного партнерства є котельня, що перебуває у комунальній власності і забезпечує теплом об'єкти бюджетної сфери.

Договором передбачено проведення таких робіт: замовлення та виготовлення обладнання; прове-

дення монтажних-будівельних робіт з встановлення обладнання; проведення пускалоагуджувальних робіт із отриманням всіх дозвільних документів на початок експлуатації даного обладнання та ліцензії; проведення операційної діяльності, щодо виробництва теплової енергії та постачання тепла споживачам.

Висновки. Таким чином, аналіз показників державно-приватного партнерства станом на 1 серпня 2016 року доводить, що ефективність використання механізму ДПП у регіонах України перебуває на досить низькому рівні, практично усі форми ДПП використовуються, проте дуже слабо. Основною причиною є недовіра приватного сектору до влади та державних структур.

В Україні не зафіксовано випадків успішного залучення приватних інвестицій на засадах ДПП до реалізації стратегічно важливих соціально-гуманітарних проектів (у т.ч. у сфері освіти, охорони здоров'я, розвитку та підтримки культурно-історичної спадщини тощо). Проекти ДПП в Україні майже не використовуються для реконструкції та будівництва автомобільних доріг. В Україні немає жодного діючого концесійного договору щодо побудови автомобільних шляхів. Окремі проекти на засадах концесії пропонувалися неодноразово.

Використання європейського досвіду ефективної державно-приватної взаємодії сприятиме застосуванню механізмів, ідеології та принципів державно-приватного партнерства щодо умов нашої держави на регіональному та місцевому рівнях

Література

1. Варнавский В. Г. Концессии в транспортной инфраструктуре : теория, практика, перспективы / В. Г. Варнавский. – М. : ИМЭМО РАН, 2002. – 189 с.
2. Развитие партнерства між місцевою владою та недержавним сектором у сфері надання громадських послуг : монографія / О. В. Берданова, В. М. Вакулєнко, М. Д. Василенко та ін. ; за ред. Ю. П. Лебединського. – Ужгород : Патент, 2003. – 192 с.
3. Бондаренко Е. Ю. Оптимизация рисков частногосударственного партнерства с участием международных финансовых институтов / Е. Ю. Бондаренко // Экон. науки. – 2008. – № 5. – 140 с.
4. Якунин В. И. Партнерство в механизме государственного управления / В. И. Якунин // Социол. исслед. – 2007. – № 2. – С. 13-14.
5. Синякова А. Ф. Концессионные соглашения: привлечение в регион инвестиций с помощью государственно-частного партнерства / А. Ф. Синякова // Регион. экономика : теория и практика. – 2007. – № 10 (49). – С. 59.
6. Українські міста вивчали досвід Італії у сфері державно-приватного партнерства. – Режим доступу: <http://euro2012.ukrinform.ua/news/11/p7273/>
7. Сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі. Електронний ресурс.- Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&tag=Derzhavno-privatnePartnerstvo>

References

1. Varnavskij V. G. Koncessii v transportnoj infra-strukture : teoriya, praktika, perspektivy / V. G. Varnavskij. – M. : IMEMO RAN, 2002. – 189 s.
2. Rozvitok partnerstva mizh miscevoyu vladoyu ta nederzhavnim sektorom u sferi nadannya gromads'kih poslug : monografiya / O. V. Berdanova, V. M. Vakulenko, M. D. Vasilenko ta in. ; za red. YU. P. Lebedins'kogo. – Uzhgorod : Patent, 2003. – 192 s.
3. Bondarenko E. YU. Optimizaciya riskov chastno-gosudarstvennogo partnerstva s uchastiem mezhdunarodnyh finansovyh institutov / E. YU. Bondarenko // EHkon. nauki. – 2008. – № 5. – 140 s.
4. YAkunin V. I. Partnerstvo v mekhanizme gosudarstvennogo upravleniya / V. I. YAkunin // Sociol. issled. – 2007. – № 2. – S. 13-14.
5. Sinyakova A. F. Koncessionnye soglasheniya: privlechenie v region investicij s pomoshch'yu gosudarstvenno-chastnogo partnerstva / A. F. Sinyakova // Region. ehkonomika : teoriya i praktika. – 2007. – № 10 (49). – S. 59.
6. Ukraïns'ki mista vivchali dosvid Italiï u sferi derzhavno-privatnogo partnerstva. – Rezhim dostupu: <http://euro2012.ukrinform.ua/news/11/p7273/>
7. Sajt Ministerstva ekonomichnogo rozvitku ta torgi-vli. Elektronij resurs.- Rezhim dostupu: [://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&tag=Derzhavno-privatnePartnerstvo](http://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&tag=Derzhavno-privatnePartnerstvo)

Ахромкин А.Е. Анализ показателей государственно-частного партнерства в Украине

В статье даны результаты анализа показателей государственно-частного партнерства в Украине. Определены объекты, признаки, показатели анализа государственно-частного партнёрства. Выделены проекты, которые представлены на конкурс и сферы хозяйственной деятельности. Определены формы государственно-частного партнерства.

Ключевые слова: *государственно-частное партнерство, показатели, проекты.*

Akhromkin A.Y. Analysis of indicators of public-private partnership in Ukraine

The article presents the results of analysis of indicators of public-private partnership in Ukraine. Objects, attributes, indicators of public-private partnership analysis are determined. The projects that are submitting for the competition and spheres of economic activity are determined. The forms of public-private partnership are defined.

Key words: *public-private partnership, indicators, projects.*

Ахромкін А.Є. – здобувач Інституту економіко-правових досліджень НАН України(м. Сєверодонецьк) ahromkin89@gmail.com

Рецензент: д.е.н., проф. **Заблодська І.В.**

Стаття подана 21.05.2017.